

Budoucnost Velkého bratra - Účast Ústavu práva a technologií na projektu SMART

Matěj Myška,
Terezie Smejkalová

Obecným trendem posledních dvaceti let, podpořeným zejména událostmi okolo 11. září 2001 a s tím souvisejícím „bojem s terorismem“ je neustálý rozmach způsobů preventivního sledování chování občanů. Nejedná se již ovšem pouze o standardní vizuální sledování pomocí kamerových systémů. Technologický rozvoj umožnil nasazení sofistikovanějších metod jako sledování v kyberprostoru pomocí „chytrých“ telefonů, RFID čipů, biometrických údajů (včetně vzorků DNA) nebo integrovaných multisenzorických zařízení. Pechod od analogového k digitálnímu zpracování dat dále umožnil i automatizované rozpoznávání jednotlivců a rizikových faktorů. Z obyčejného jednoduchého sledování se tak postupem času stává tzv. chytré sledování (smart surveillance).

Zástupci institucí konsorcia projektu SMART

Je nasadě, že se jedná o mimořádně citlivé politické téma, zejména vzhledem k potenciálu ohrožit základní lidské právo na soukromí. Na úrovni evropské legislativy, zejména týkající se sdílení údajů mezi policií a bezpečnostními složkami, je smart surveillance zatím řešena tak, že „rozhodnutí, které vůči subjektu údajů zakládá nepřítznnivé právní účinky nebo které se jej významně dotýká a které bylo přijato výlučně na základě automatizovaného zpracování údajů určeného k hodnocení určitých rysů jeho osobnosti, je přípustné pouze tehdy, je-li povoleno právním předpisem, který rovněž upřesňuje opatření zajišťující ochranu oprávněných zájmů subjektu údajů“ (čl. 7 rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV). Právní předpisy, které by obsahovaly tato účinná opatření, v tuto chvíli ještě

ale neexistují. Situace tak vyvolává řadu právních i etických otázek jako například: Jaké druhy opatření pro ochranu legitimních zájmů jednotlivců by byly neúčinnější? Je možné mít jeden neutrální právní předpis, který se bude vztahovat na všechny druhy používaných sledovacích technologií, nebo je nutné každý jednotlivý druh upravit odděleně? Jakým způsobem posuzovat proporcionality zásahu do oprávněných zájmů jednotlivce a veřejného zájmu?

Odpověď na tyto a další otázky bude v letech 2011 až 2013 hledat projekt Scalable Measures for Automated Recognition Technologies¹ (akronymem SMART), kterého se účastní i Ústav práva a technologií jako již druhého projektu Sedmého rámcového programu. Projektové konsorcium tvoří dvacet institucí z více než šestnácti zemí a vzhledem k povaze předmětu zkoumané problematiky jsou kromě univerzit zapojeny i instituce policejního typu jako například Generální sekretariát INTERPOLu nebo Metropolitan Police London.

Plnění projektu je rozděleno na čtrnáct pracovních balíčků, z nichž je jedenáct výzkumných a zbývající tři jsou organizačně-hodnotící. Výzkum se bude

který bude obsahovat kromě doporučení i modelový zákon, jenž bude regulovat konkrétní záruky soukromí a ochrany osobních dat jednotlivců v situacích, kdy jsou používány smart surveillance technologie.

Ústav práva a technologií koordinuje plnění pracovního balíčku č. 14 (WP14 Dissemination and Knowledge Transfer), který se primárně nezaměřuje na výzkum jako takový, ale na efektivní komunikaci výsledků projektu jeho cílovým skupinám. Je tak zodpovědný mimo jiné za webovou stránku projektu SMART a za uspořádání dvou workshopů a závěrečné konference. Kromě toho se podílí na plnění dalších výzkumných úkolů. Tým Ústavu práva a technologií, který se bude podílet na projektu SMART, vede JUDr. Radim Polčák, Ph.D., a tvoří jej Mgr. Bc. Terezie Smejkalová a Mgr. Matěj Myška.

CONSENT Workshop: Kulturní rozdíly v pojetí soukromí

Luciano d'Andrea,
Terezie Smejkalová

Consiglio Nazionale delle Ricerche, jedna z partnerských institucí projektu CONSENT,¹ hostila 13.–14. ledna roku 2011 Full Immersion Workshop zabývající se kulturními rozdíly v pojetí soukromí a vnímání ochrany osobních údajů. Tento workshop byl jednou z událostí pořádaných v rámci projektu CONSENT, jehož partnerskou institucí je i Ústav práva a technologií PrFMU. V centru tohoto workshopu byl jeden z celkových třinácti pracovních balíčků projektu CONSENT. Cílem tohoto pracovního balíčku je zjistit, zda a jak se kulturní rozdíly v rámci Evropy promítají do pojetí soukromí a ochrany osobních údajů uživateli UGC² online služeb nebo členů online sociálních sítí. Tato zjištění jsou a budou promítána do dalších částí výzkumu projektu CONSENT. Koordinátorem této části výzkumu (Work package 13: *Analysis of cultural differences in the concept of privacy*) je Laboratorio di scienze della cittadinanza.

Pracovní balíček 13 (dále jen WP 13) byl zahájen v květnu 2010 a běží paralelně s dalšími pracovními úkoly.

- 1 Projekt CONSENT (SSH-CT-2010-244643) je spolufinancován Evropskou unií v rámci Sedmého rámcového programu. Názory vyjádřené v rámci tohoto výzkumu nemusí nutně vyjadřovat stanoviska Evropské komise a výhradní odpovědnost za ně nese jejich autor.
- 2 User-generative/use-generated online služby – online služby, jejichž obsah tvoří sami uživatelé.

1 Projekt SMART (Grantová smlouva č. 261727) je spolufinancován Evropskou unií v rámci Sedmého rámcového programu. Názory vyjádřené v rámci tohoto výzkumu nemusí nutně vyjadřovat stanoviska Evropské komise a nese za ně výhradní odpovědnost jejich autor.